

INFORMAČNÍ PRÁVO

Tomáš ŘEZNÍK

9. dubna 2008

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Typy informací

- **obchodní tajemství**
 - ekonomická hodnota informace
 - znalost přináší obchodní výhodu
- **duševní vlastnictví**
 - autorská práva
 - průmyslová práva
- **osobní data**
 - informace natolik relevantní, že je nelze zveřejňovat
- **utajované skutečnosti (dříve státní tajemství)**
 - vztah ke korporacím (až po úroveň státu)
 - v posledních 7-ti letech kompletně změněno novelami

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Základní právní předpisy

- **Charta OSN, Charta lidských práv OSN, dokumenty rady Evropy, listina přijetí do EU**
 - závazné
 - recommendations
- **ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod**
 - za dobu ČR nezměněno
 - nepřekonatelná práva a povinnosti (obecně)
 - základní „mantinely“
 - kam ostatní osoby nemohou vs. co můžeme chtít po svém okolí
 - nikdo nemůže zasahovat, pokud to není stanoveno **zákonem**
 - nelidské, ponižující a kruté zacházení ani zákonem

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník

- 40 novel, dříve než LZPS, přesná definice pro fyzické osoby
- § 11 právo na ochranu své osobnosti
- § 12 písemnosti, obrazy dané osoby, záznamy (i zvukové,...) zveřejněny **jen se souhlasem dané osoby**
 - absurdní ptát se každé osoby (oznámení)
 - pro zjednodušení tzv. licence (úřední, vědecké, tiskové, filmové a televizní zpravodajství)
- § 13 řeší porušení § 12: **odstranění výsledků těchto zásahů a přiměřené zadostiučinění**; odstranění ve stejné míře jako čin sám; možná finanční kompenzace (existuje teprve 10 let)
- § 15 urážka **osoby nežijící**: jen manžel, děti či rodiče

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník

- právnické i fyzické osoby
 - pojem obchodní firma (jméno) teprve od roku 2000 = název, pod jakým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku
 - není-li obchodní jméno, pak zastupuje jméno a příjmení
 - nutnost doplnění o libovolný unikátní název (místo,...)
- § 10 nestačí jen dodatek odlišující právní formu; převod firmy bez současného převodu podniku není přípustný

• **obchodní tajemství** = informace podle vůle podnikatele utajované...ale:

- výrobní / technické / obchodní povahy
- mají skutečnou (ne)materiální hodnotu

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník

- nejsou v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné
- mají být podle vůle podnikatele utajované
- je to patřičně zajišťováno
- při neplatnosti jen jedné z podmínek **je neplatné**

• **nekalá hospodářská soutěž**

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce

- nakládání s informacemi v pasáži o pracovní kázní
- zaměstnanci veřejné správy a samosprávy nemohou být podnikateli
- zaměstnanec musí zachovat mlčenlivost o skutečnostech při výkonu zaměstnání
 - neplatí při sprostředování povinnosti statutárním orgánem
 - svolení od pověřeného vedoucího zaměstnance
 - nestanoví-li zákon jinak

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

PRÁVO AUTORSKÉ A PRÁVA DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

Právo autorské a práva duševního vlastnictví

- specifické vlastnosti **vznikající cíleně**
- práva duševního vlastnictví lze zničit × autorské nikoli
- práva duševního vlastnictví obsahují i práva autorská
- první kategorie práva mezinárodně unifikovaná
 - **autorská práva** (jsem autor, mám práva, nic víc)
 - **průmyslová práva** (především SW – snaha ukrýt geniální informaci před konkurencí; vznik až **registrací**)

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Autorská práva

- původně Zákon č. 35/1965 Sb.
- novelizace 121/2000 Sb.
- § 1 Předmět úpravy: prakticky zákoník (málo doprovodných předpisů)
 - a) práva autora k dílu
 - b) práva související s právem autorským
 - právo výkonného umělce k uměleckému výkonu
 - právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu
 - právo výrobce zvukově-obrazového záznamu...
 - právo rozhlasového a televizního vysílatele k jeho původnímu vysílání

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Autorská práva

- právo zveřejnitelce k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv
- právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu (snaha nakladatele jen o legální kopie)
- c) právo pořizovatele k jím pořízené DB
- d) ochrana práv podle tohoto zákona (+ sankce)
- e) kolektivní správa práv autorských a práv souvisejících

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Autorská práva

- § 1 předmět: literární, jiné umělecké, vědecké dílo, které je **jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora** a je vyjádřeno v **jakékoli objektivně vnímatelné podobě**
- § 2 dílem se rozumí i **počítačový program, je-li autorovým vlastním duševním výkonem**
 - ne automaticky generovaný kód
 - musí být originálně napsán (a musí jít tak napsat – SQL)
 - nemusí být v počítačovém prostředí
 - překlad do jiného jazyka (kniha vs. program)
- § 2, odst. 6: **dílem není** námět sám o sobě, denní zprávy, myšlenky, pracovní postupy, principy, metody, objevy, vědecká teorie, matematický a jiný vzorec, statistický graf.

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Autorská práva

§ 3 výjimky z ochrany podle práva autorského ve veřejném zájmu

– snaha o rozšíření: úřední díla (právní předpisy, veřejné listiny, obecní kroniky,...), výtvoři tradiční lidové kultury (autor neznámý), politické projevy a řeči při úředním jednání

§ 4 zveřejnění a vydání díla: zveřejnění = první oprávněné veřejné přednesení, provedení, předvedení či jiné zpřístupnění (=internet) veřejnosti. „Stáhněte si to“ = vydání

§ 5 autor: fyzická osoba, která dílo vytvořila

§ 8 spoluautorství: dílo rozděleno do kapitol; spoluautorem není tvůrce myšlenky, ale ten, kdo to dovedl do konce; podíl úměrný velikosti jejich přínosu – není-li prokázáno, dělí se stejnoměrně

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Vznik práva autorského

- **objektivně vnímatelná podoba**
- **zničením díla nezanikají autorská práva k dílu** (kopie)
- **nabytím vlastnického práva nenabýváme právo autorské** (kód programu)
- **osobnostní práva k dílu** (jen opravdový tvůrce díla)
 - rozhodnutí o zveřejnění svého díla
 - právo osobovat si autorství (vč. toho, jestli a jak má být uveden; i jednotliví členové SW house)
 - nedotknutelnost svého díla (zásahy: DPH 22% a 19%)
 - osobnostních práv se autor nemůže vzdát, nepřevoditelná, zanikají smrtí autora – možno ochránit i po smrti

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Vznik práva autorského

• majetková práva

- lze s nimi nakládat
- primárním nositelem autor
- udělení oprávnění k výkonu těchto práv
- užít právo znamená: *rozmnožování díla, rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla, pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla, půjčování, vystavování, právo na sdělování veřejnosti (živě, rozhlasem, televizi)*

§ 24 právo na odměnu při opětovném prodeji originálu díla

- platí se autorovi, galerii,...
- právo na užití díla pro soukromou potřebu (fotka z Louvru na vlastním CD) – bez souhlasu autora

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Vznik práva autorského

- snaha o nepostihnutelnost osobních činů
- platí pro vše kromě **architektonických děl a SW**
- aby nebyli autoři poškozeni – autorské poplatky (RW,...)

§ 26 Společná ustanovení pro majetková práva

- nelze se jich vzdát, jsou nepřenosná
- možnost dědit dle občanského práva
- pokud autor zemře bez dědiců, převádí se na stát
- autorská práva po dobu života autora a 70 let poté
- po této lhůtě je tzv. volné

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Omezení práva autorského

• musí být obecný zájem a dáno zákonem

• volné užití díla

- pro osobní potřebu (kromě arch. a SW) – označeno jako kopie
- volně při prodeji originálu nebo rozmnoženin (poslech v obchodě)
- zhotovení rozmnoženin na objednávku (Copy centra)

• bezúplatné zákonné licence – nutno splnit určitá kritéria

- citace (nesmí zkreslit, musí přesně popsat původ)
- užití do díla vědeckého, kritického, odborného nebo **didaktického** - pro objasnění obsahu nebo užití díla v přednášce
- katalogová licence (seznam děl na vernisáži s fotografiemi)

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Omezení práva autorského

• musí být obecný zájem a dáno zákonem

• volné užití díla

- pro osobní potřebu (kromě arch. a SW) – označeno jako kopie
- volně při prodeji originálu nebo rozmnoženin (poslech v obchodě)
- zhotovení rozmnoženin na objednávku (Copy centra)

• bezúplatné zákonné licence – nutno splnit určitá kritéria

- citace (nesmí zkreslit, musí přesně popsat původ)
- užití do díla vědeckého, kritického, odborného nebo **didaktického** - pro objasnění obsahu nebo užití díla v přednášce
- katalogová licence (seznam děl na vernisáži s foty)

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Omezení práva autorského

- užití díla na veřejném prostranství (Eiffelova věž)
- úřední a zpravodajská licence – odůvodněné užití volně při prodeji originálu nebo rozmnoženin (poslech v obchodě)
- zhotovení rozmnoženin na objednávku (Copy centra)
- **bezúplatné zákonné licence – nutno splnit určitá kritéria**
 - citace (nesmí zkreslit, musí přesně popsat původ)
 - užití do díla vědeckého, kritického, odborného nebo **didaktického** - pro objasnění obsahu nebo užití díla v přednášce
 - katalogová licence (seznam děl na vernisáži s fotografiemi)
 - užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů; školy

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Omezení práva autorského

- zdarma vyžití pro vnitřní potřebu školy dílo studenta
- při prodeji studentského díla má škola nárok na podíl
- výjimka z novely VŠ zákona z roku 2006: povinnost zveřejnit závěrečné práce **naprosto všem** min. 5 dní před obhajobou včetně posudků – snaha o evaluaci školy

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Práva průmyslového vlastnictví

- **oproti autorským právům řada norem sémanticky obdobných**
- **pro vznik práva musí striktně projít registrací**
- **prům. vlastnictví, vztah, vynález** – zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích (později průmyslové vzory přesunuty)
- **vynález** – něco objeveného, **patent** – chráněný vynález
- daný stát je garantem správy práv pro vynálezce
- patentovat lze **nové výrobky**, které jsou **výsledkem vynálezecké činnosti** a jsou **průmyslově využitelné**
- **nelze patentovat**: objevy, vědecké teorie, matematické metody, estetické výtvořky, pravidla duševní činnosti, hraní her, obchodní činnosti, počítačové programy

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Práva průmyslového vlastnictví

- **nelze patentovat v rozporu s dobrými mravy nebo veřejnému pořádku**
- **právo na patent**: primárně vynálezce, dědicové, obchodování
- **při smlouvě o dílo přechází na zaměstnavatele**
- **majitel patentu má právo**
 - přímo využívat
 - poskytovat vynález k výrobě jiným osobám
 - převést patent na jinou osobu
 - nelze zpětně vybírat finanční kompenzace
 - platnost patentu 20 let – **ale jen při platbě udržovacích poplatků**

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Užitné vzory

- **Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech**
- obdobnost patentu
- neexistence zaměstnaneckého užitného vzoru
- jednodušší, kratší řízení
- trvání 4 roky
- nejčastěji: obchodní tajemství – užitný vzor – patent – ukončím užitný vzor

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Ochrana průmyslových vzorů

- **Zákon č. 207/2000 Sb. – dle něj je prům. vzorem:**
 - vzhled výrobku
 - průmyslové i řemeslné předměty, výrobky, obaly, grafické symboly, typografické znaky **s výjimkou počítačových programů**
- novost, individuální povaha, zapsání do rejstříku, průmyslové zaměstnanecké vzory
- 5 let
- možnost 4 krát opakovat

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Ochranné známky

- **Zákon č. 400/2000 Sb., o ochranných známkách**

- označení tvořené slovy, písmeny, číslicemi, kresbou, tvarem výrobku nebo jeho obalu příp. jejich kombinací určené k rozlišení výrobků nebo služeb
- zápis v rejstříku ochranných známek

- ochrannou známkou není: co nelze graficky znázornit, co neodlišuje výrobky či služby, co užívá někdo jiný, značky z jiných výrobků, klamavá označení a označení porušující dobré mravy